

PROTOCOL

Gedragprotocol op basis van GDO

Mei 2017

Inhoud

1.	INLEIDING : EEN GEDRAGSPROTOCOL	3
2.	DOELSTELLING.....	3
	2.1. Leerkrachten kunnen pestgedrag signaleren en onderkennen.....	3
	2.2. Met behulp van het gedragsprotocol	3
3.	ACHTERGRONDINFORMATIE.	3
	3.1. Het verschil tussen plagen en pesten.....	3
	3.2. Kenmerken van een pester.....	4
	3.3. Kenmerken van de gepeste	4
	3.4. Kenmerken van meelopers.....	5
	3.5. Signalen, die wijzen op pestgedrag	5
	3.5.1. Signalen die de gepeste uitzendt	5
	3.5.2. Signalen die de pester uitzendt.....	5
4.	VOORKOMEN VAN PESTGEDRAG BIJ ONS OP SCHOOL.	6
	4.1. De rol van de leerkracht.....	6
	4.2. Het conflictgesprek.....	6
	4.3. Ruzies klein houden	7
	4.4. De time-out plek	7
	4.5. Honderd procent regels.....	7
	4.6. Conflictbegeleider	7
	4.7. Sociaal emotionele kring	7
	4.8. De omgangsregels.....	8
5.	HET MODERNE PESTEN: DIGITAAL PESTEN	8
	5.1. Digitaal pesten	8
	5.2. Een omschrijving van digitaal pesten	8
	5.3. Tips voor kinderen om digitaal pesten te voorkomen.	9
	5.4. Tips voor kinderen in het geval dat je digitaal gepest wordt	9
	5.5. Tips voor ouders.....	10
	5.6. Tips voor leerkrachten	10
6.	HET SOCIOGRAM	10
	6.1. Gebruiksaanwijzing digitaal sociogram.	11

Gedragprotocol van bs de Broederschool

1. Inleiding : Een gedragsprotocol

Wij kiezen voor een "gedragprotocol", omdat dit positiever klinkt dan "pestprotocol". We proberen per slot van rekening 'pesten' te voorkomen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen veilig van en naar school moeten kunnen gaan. Ze dienen zich zeer zeker veilig te voelen op school. Uitgangspunt is dat kinderen op een correcte en prettige manier met elkaar omgaan en dat ze zelfstandig leren ruzies op te lossen. Dit doen we voornamelijk met behulp van de op school ingevoerde conflicthantering. In de conflicthantering wordt gebruik gemaakt van een oké-thermometer voor de leerlingen in de groepen. Wekelijks wordt hiermee het welzijn van de kinderen gemeten.

2. Doelstelling

2.1. *Leerkrachten kunnen pestgedrag signaleren en onderkennen*

2.2. *Met behulp van het gedragsprotocol*

- voorkomen en verminderen we pestgedrag
- signaleren we tijdig pestgedrag
- kunnen we pestgedrag remediërend oppakken
- werken we met ouders samen om pestgedrag te voorkomen, te signaleren en te remediëren

3. Achtergrondinformatie.

3.1. *Het verschil tussen plagen en pesten*

Plagen

Plagen kan zowel fysiek als verbaal gebeuren. Lichamelijke plagerijen kunnen onder andere bestaan uit "plaagstootjes" met de vuisten, speels aan de haren of vlechten trekken ("meisjes plagen, kusjes vragen"), of iemand een poets bakken door bijvoorbeeld een "scheetkussen" op zijn of haar stoel te leggen. Psychologisch kan men iemand plagen door hem/haar op een vriendelijke manier voor de gek te houden, of door een grap over die persoon te maken. Vaak zullen beide partijen om de grap kunnen lachen en dat maakt de partijen gelijkwaardig. Soms wordt het plagen echter niet gewaardeerd en ontstaat er een conflict of ruzie. Ook kan het plagen overgaan in voortdurende treiterijen waartegen de ander zich niet kan of durft te verweren. In dit geval spreken we van pesten.

Pesten

Bij pesten kennen we drie partijen, de pester(s), meeloper(s) en de gepeste(n). Plagen en pesten verschillen fundamenteel, in die zin dat er bij plagen nog gelijkwaardigheid bestaat tussen de kinderen en bij pesten niet meer. Waar plagen op een gegeven moment ophoudt, gaat pesten (vaak eindeloos) door, voortdurend gericht tegen dezelfde persoon of groep. Met de term pesten wordt het gedrag bedoeld waarin één persoon regelmatig het slachtoffer is van kleine grapjes en plagerijen van anderen. Dit kan variëren van woordgrapjes tot structureel geweld. Pesten is structureel en brengt het slachtoffer tot wanhoop.

Pesten is een universeel, een niet cultuurgebonden verschijnsel. Pesten kan verbaal, fysiek of elektronisch van aard zijn. De laatste vorm noemen we ook wel cyberpesten. Het gepeste kind heeft vaak een negatief zelfbeeld en is weinig weerbaar.

3.2. Kenmerken van een pester

- Een pester is vaak lichamelijk sterker dan zijn slachtoffer.
- Hij doet graag stoer en wil op die manier indruk maken op anderen.
- Hij wil macht hebben over zijn slachtoffer.
- Een pestkop kan bij tegenwerking heel agressief reageren en vindt dit gedrag ook heel normaal.
- Hij beschouwt zijn slachtoffer als waardeloos, maar heeft wel een hoge dunk van zichzelf.
- Is vaak een populair individu, een haantje-de-voorst.
- Heeft een grote mond.
- Is ouder en rijper.
- Kan zich niet inleven in de gevoelens van anderen.
- Is agressiever dan de andere kinderen, staat positief tegenover geweld.
- Het pestgedrag dient als afleiding voor de eigen problemen, het slachtoffer doet dienst als uitlaatklep voor de eigen frustraties.
- Is extravert en impulsief.
- Komt voor eigen mening uit.
- Is eigenlijk minder zeker dan hij of zij lijkt.
- Heeft de neiging om te domineren.
- Heeft moeite met grenzen en regels.
- Schat situaties en gevolgen van gedragingen verkeerd of helemaal niet in.
- Kan moeilijk met stress en spanning omgaan.
- Is soms zelf slachtoffer in een andere situatie.
- Laat zich omringen door meelopers of gelijkgezinden, wiens hulp hij of zij nodig heeft.
- Durft gemakkelijker te protesteren bij de leerkracht wanneer hem of haar iets niet aanstaat.
- Is een slechte verliezer en geen sportieve speler.
- Wil populair zijn en gezag afdwingen.

3.3. Kenmerken van de gepeste

- Een gepest kind ziet zichzelf vaak als onaantrekkelijk, minderwaardig en/of heeft een negatief zelfbeeld.
- Een gepest kind heeft over het algemeen weinig vrienden, is dus vaker eenzaam.
- Hij/zij trekt zich terug van alle anderen, is in zichzelf gekeerd en onzeker in sociale contacten.
- Weinig weerbaar.
- Veel gepeste kinderen voelen zich angstig en onzeker.
- Ze zijn erg gevoelig en gaan vaak huilen als ze worden aangevallen.
- Keert zich bij pesten in zichzelf en/of reageert niet of overdreven en wordt kwaad.
- Staat afkerig tegenover geweld, en weet niet hoe hiermee en met conflicten of agressief taalgebruik om te gaan.
- Is fysiek zwakker dan de meeste kinderen.
- Is angstiger dan de meeste kinderen.
- Vertoont "afwijkingen" t.a.v. de groepsnorm (andere kleren, slecht in sport, houdt van klassieke muziek,...)
- Reageert niet efficiënt onder druk (klikken, huilen, vleien, omkopen,...)
- Heeft meestal een pestverleden.
- Uiterlijke kenmerken zijn niet de hoofdoorzaak.
- Heeft weinig speelkameraadjes en wordt vaak als laatste gekozen bij het vormen van groepen.

- Bang voor represaillemaatregelen.
- Zoekt het gezelschap van de leerkracht op om bescherming te krijgen
- Is vaker afwezig.
- Zijn/haar kleren zijn beschadigd, spulletjes zijn vaak vernield of gestolen.
- Probeert zichzelf weg te stoppen en zo min mogelijk op te vallen.
- Schaamt zich, durft niet praten over het gepest worden .

3.4. Kenmerken van meelopers

- Zijn bang om zelf het slachtoffer te worden.
- Ze hopen door pestgedrag te vertonen populair te worden in de groep.
- Ze nemen niet het initiatief tot pesten, maar gaan wel meedoen.
- Voelen zich minder schuldig, omdat ze niet de enigen zijn die meelopen/meepesten.

3.5. Signalen, die wijzen op pestgedrag

De signalen komen soms overeen met de volgende kenmerken.

3.5.1. Signalen die de gepeste uitzendt

- Niet meer naar school willen, uitvluchten verzinnen.
- Niets meer vertellen over school.
- Geen klasgenoten mee naar huis nemen, niet uitgenodigd worden op feestjes, vaak alleen staan op de speelplaats.
- Slechte prestaties leveren.
- Slaapproblemen, nachtmerries.
- Concentratieproblemen.
- Sombor, futloos of teruggetrokken gedrag.
- Lichamelijke klachten, zoals hoofdpijn of buikpijn, moeheid.
- Blauwe plekken.
- Beschadigde of kwijtgeraakte spullen.
- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht.
- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen, of het blijft over.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het precies op tijd op school komt, en is meteen na de bel weer weg.

3.5.2. Signalen die de pester uitzendt

- Het kind heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren. Dit kan ontstaan door slachtoffers die zich verdedigd hebben.
- Zijn vriendjes zijn volgzaam meelopers, ze wachten op instructies van de pester.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Het kind verdraagt het minder goed om afhankelijk te zijn van het toeval, of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als het positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het door een grapje.
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De pestkop is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn.
- De pestkop kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.

- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volgbaar en braaf, maar je hoort klachten over het kind in geval van onbewaakte momenten.

4. Voorkomen van pestgedrag bij ons op school.

Wij werken op onze school met de effectieve conflicthantering. Hierdoor wordt een veilige schoolomgeving gecreëerd, waarin kinderen zelf leren ruzies op te lossen en waarin gestreefd wordt om op een prettige manier met elkaar om te gaan. Daarbij is een zelfde aanpak door alle leerkrachten, vervangers en stagiaires zeer belangrijk.

4.1. De rol van de leerkracht.

De leerkracht neemt de rol als bemiddelaar aan.

Om de ruzies door de kinderen zelf te laten oplossen, moet de leerkracht op de eerste plaats een bemiddelaar zijn. Dit vereist de gesprekstechniek van 'het conflictgesprek' (zie 4.2). Op deze manier "werken" en leren kinderen om zelf hun eigen problemen op te lossen.

De leerkrachten houden een logboek bij, waarin ze bijzonderheden en onopgeloste ruzies noteren. Dit logboek wordt regelmatig door de conflictbegeleider (zie 4.6) bekeken en er wordt gekeken of er patronen te ontdekken zijn. Indien nodig onderneemt de conflictbegeleider actie richting de betrokken kinderen. Dit kan zijn: Een gesprekje met het kind over het conflict of de conflicten.

In een vergadering met leerkrachten het aandachtspunt van de leerling bespreken, zodat iedere leerkracht erop kan letten.

4.2. Het conflictgesprek

Deze werkwijze leidt bijna altijd "vanzelfsprekend" tot de waarheid. Dit komt, omdat we de ruzieketen heel precies nalopen. Het is daarbij niet noodzakelijk om de waarheid te vinden. Het is belangrijker dat kinderen (zelf) ruzies leren op te lossen.

Het verloop van het conflictgesprek

Het kind dat iets aangedaan heeft, meldt zich bij de leerkracht. (Dit is geen klikken, maar voor jezelf opkomen!)

Als er geen sprake is van fysiek geweld of racistische uitspraken, dan vraagt de leerkracht of het kind het voorval zelf kan oplossen.

Lukt dit niet, dan komt het kind terug bij de leerkracht en deze vraagt de melder, het 'slachtoffer', om het bewuste kind, de 'ruziemaker', te halen (komt dit kind niet, dan zal het onmiddellijk op de time-out plek, zie 4.4, geplaatst worden).

Beide kinderen gaan tegenover elkaar staan (juiste gespreksafstand) en kijken elkaar aan.

De leerkracht vraagt aan het 'slachtoffer' of hij/zij wil vragen aan de 'ruziemaker' waarom iets gebeurd is.

Het 'slachtoffer' vraagt aan de 'ruziemaker' in directe vorm bijv.: 'Peter, waarom sloeg jij mij?' en kijkt daarbij de 'ruziemaker' in de ogen. Hierbij is het belangrijk dat kinderen de vraag zeer concreet formuleren. Dus niet: 'Waarom scheld je me altijd uit?' maar: 'Kees, waarom noemde je me net flapoor?'

Zegt de 'ruziemaker' bijv.: 'Ja, maar jij trok een gek gezicht,' dan moet de 'ruziemaker' aan het 'slachtoffer' vragen: 'Sandra, waarom trok jij een gek gezicht?'

Soms zijn de emoties bij een kind zo hevig dat het niet in staat is tot een gesprek. Het kind is door zijn emoties gegijzeld. Er is dan een afkoelingsperiode nodig. De kinderen komen dan bijvoorbeeld na schooltijd terug. Ieder kind blijft dan tijdens de pauze op een bepaald gedeelte van de speelplaats. Dit is geen straf, maar een middel om later het gesprek op een verantwoorde wijze te kunnen houden. Komen ze nog bij elkaar om verder te ruziën, dan overtreedt een van hen de regel: Tijdens de afkoelingsperiode blijft ieder op zijn deel van de speelplaats, wie zich hierbij niet aan de regels houdt, krijgt straf.

4.3. Ruzies klein houden

Dit doe je door de regel toe te passen: Meelopers, bemoeiallen, ophitsers bij een ruzie krijgen straf. Hierdoor verdwijnt veel ruis uit een conflict en men houdt alleen de ruziemakers over. Met de meelopers, bemoeiallen en ophitsers hoef je niet over de ruzie te praten, zij hebben een schoolregel overtreden en krijgen dus meteen straf.

4.4. De time-out plek

Dit is de plek waar de 'ruziezoeker' een tijdje kan nadenken over zijn zonden en van waaruit hij kan zien hoe andere kinderen spelen. De duur van de straf bepaalt de leerkracht zelf. Daarmee kan de leerkracht voldoende genoegdoening geven aan de benadeelde partij. In principe kan het kind voor de rest van het speelkwartier in de time-outplek staan. De duur van de straf staat voor geen enkele partij ter discussie en is aan de leerkracht voorbehouden, ook al vergeet een leerkracht per ongeluk het kind weer te laten spelen. Het einde van het speelkwartier is ook het einde van de straf. Er staan geen andere kinderen bij een kind op de time-out plek. Dit verzwakt de rituele functie. Ook moet een kind op de time-out plek recht staan, niet hangen, zitten of spelen. Er zijn een 4-tal time-out plekken op de speelplaats aangeduid.

4.5. Honderd procent regels

Dit zijn regels, waarbij na een overtreding altijd een sanctie volgt:

- Fysiek geweld.
- Discriminatie op grond van ras en handicap.
- Niet komen als je gevraagd wordt om te komen.
- Meelopers, bemoeiallen en ophitsers.
- Kinderen die een patroon hebben van verbaal geweld.

4.6. Conflictbegeleider

Bij ons op school is er een conflictbegeleiders, namelijk:

Juffrouw Kimberly.

De conflictbegeleider neemt op de school een centrale rol in ten aanzien van de conflicthantering.

Zij bewaakt de procedures en helpt leerkrachten om de conflicthantering steeds beter toe te passen.

Een kind kan niet tevreden zijn over de manier waarop een conflict is afgehandeld, dan kan het naar de conflictbegeleider stappen. Een dergelijk kind moet altijd gehoord worden door de conflictbegeleider. Dit hoeft weliswaar niet meteen, maar er moet wel een afspraak gemaakt worden voor een gesprek.

Groepsoverstijgende ruzies vallen vaak tussen de wal en het schip. Ook deze ruzies komen nu dus terecht bij de conflictbegeleider.

Buitenschoolse ruzies komen altijd bij de conflictbegeleider terecht. De voornaamste reden hiervan is het opsporen van conflictpatronen.

Het bekijken van het logboek dat door de leerkrachten tijdens het buitenspelen wordt bijgehouden: Hierin staan bijvoorbeeld ernstige ruzies, die niet kunnen worden opgelost, genoteerd. Ook iemand die wel erg vaak betrokken is bij ruzies wordt er in geschreven. De conflictbegeleider kijkt dan of hij eventueel patronen kan ontdekken en maakt deze bespreekbaar in het team.

De conflictbegeleider evalueert ook regelmatig met het team hoe het met de effectieve conflicthantering gaat.

4.7. Sociaal emotionele kring

Iedere donderdagmorgen na de pauze wordt er, in iedere groep, de sociaal emotionele kring gehouden.

Functies van de sociaal-emotionele kring.

- Terugblik op de week ten aanzien van het sociaal functioneren van de groep. Wat ging er goed deze week en welke punten kunnen nog verbeterd worden? Zwijgende meerderheid krijgt een stem (deze leren het bespreken van.... en het stelling nemen tegen het ongewenste gedrag van de 'ruziemakers')
Nieuwe kans voor een notoire ruziezoeker. Kinderen geven aan hoeveel last ze van het desbetreffende kind hebben. Dit mag alleen als de leerkracht integer en respectvol omgaat met dit kind. De leerkracht vraagt of het kind geholpen wil worden door de groep en nodigt daarna de groep uit om te helpen. In een volgende kring wordt dit geëvalueerd. Zo wordt de negatieve spiraal verbroken.
- Aandacht voor de spelregels; opletten dat deze niet soepeler worden of verschuiven.
Een ouder kan een kind vragen om bepaald terugkerend gedrag dat het kind vervelend vindt, in te brengen in de sociaal emotionele kring.
- En tenslotte het stimuleren van het pedagogische klimaat. Dus ook als er geen ruzies zijn geweest, dient er een kring te worden gehouden, om bijvoorbeeld de klas te prijzen voor de goede sfeer.

4.8. De omgangsregels.

We hanteren op school drie hoofdregels:

- 1^e hoofdregel:
Op onze school gaan we op een correcte manier met elkaar om.
- 2^e hoofdregel:
Op onze school verbeter ik de omgang tussen kinderen.
- 3^e hoofdregel:
Op onze school gaan we op een prettige manier met elkaar om.

Daarnaast gelden er drie gedragsregels om te voorkomen dat een ruzie uit de hand loopt:

- Je mag elkaar pas aanraken, als je weet dat de ander het goed vindt.
- Je mag op school niemand uitschelden.
- Je mag op school niet slaan, schoppen en spugen.

Tenslotte zijn er hulpregels bij ruzie:

- Als je ruzie krijgt, probeer je het samen op te lossen.
- Lukt dit niet dan ga je naar de juffrouw of meester op de speelplaats.
- Vind je dat de ruzie/het conflict niet goed opgelost wordt, dan mag je naar de conflictjuffrouw of conflictmeester.

5. Het moderne pesten: digitaal pesten

5.1. Digitaal pesten

Internet, MSN, chatbox en sms zijn communicatiemiddelen die in de hedendaagse tijd nauwelijks meer weg te denken zijn uit de leefwereld van kinderen. Over het algemeen hebben kinderen hier veel leuke ervaringen mee, maar soms gaat het fout. Chatbox, MSN en sms kunnen een bron van pesterijen zijn. Deze vorm van pesten wordt ook wel digitaal pesten of online pesten genoemd.

5.2. Een omschrijving van digitaal pesten

Onder digitaal pesten verstaan wij het volgende:

- Iemand een gemene e-mail of sms sturen.
- Iemand uitschelden of belachelijk maken per e-mail, op MSN, in een chatbox of per sms.
- Iemand een dreigmailtje of dreig-sms sturen.
- Foto's van iemand anders op internet zetten.

- Een MSN-bom versturen. (Het versturen van ontzettend veel berichten tegelijk aan één persoon. Hierdoor kunnen bij die persoon programma's op de computer vastlopen en is hij of zij heel lang bezig om alle berichtjes te verwijderen.)
- Iemand opzettelijk een virus toesturen.
- Gehackt worden. (Een hacker kan bijvoorbeeld de computer onbruikbaar maken of bij privé-informatie terecht komen.)

5.3 . **Tips voor kinderen om digitaal pesten te voorkomen.**

De volgende tips om digitaal pesten te voorkomen kunnen zowel op school als thuis worden besproken en gebruikt.

- Kijk uit met het geven van je adres en (mobiele) telefoonnummer, maar ook met het weggeven van foto's van jezelf of je familie. Je weet nooit wat anderen daar mee doen.
- Geef nooit zomaar je password, pincode of paspoortnummer aan instellingen of personen die je (via internet) hebt leren kennen.
- Vraag je ouders om toestemming, als op internet gevraagd wordt een registratieformulier in te vullen.
- Laat geen onbekenden toe in je contactenlijst.
- Bedenk dat je op internet nooit zeker weet met wie je te maken hebt.
- Maak geen afspraakjes tenzij je zeker weet wie de ander is.
Wil je afspreken met iemand die je via internet kent? Spreek dan af op een plek waar veel mensen zijn. Neem iemand mee en laat thuis weten waar je bent.
- Je anders voordoen dan je bent, kan grappig zijn, maar ook gevaarlijk. Ook degene met wie je chat kan anders zijn dan hij zich wil laten voorkomen. Dat anders voordoen kan leuk zijn, maar jij bepaalt (of de ander met wie je aan het chatten bent) wanneer het genoeg is.
- Let op wat je doet voor een webcam. Laat je niks wijsmaken. Als jouw foto's of filmpje voor altijd over het internet zwerven krijg je spijt en kun je het niet meer terug draaien.
- Wees voorzichtig met pop-up-berichten als: 'Wil je dit downloaden?' of 'Wil je een gratis MP3-speler?'. Klik altijd op 'nee' of klik de pop-up weg. Deze berichten zijn meestal nep en kunnen je computer stuk maken. Als je twijfelt, vraag dan je ouders om advies.
- Wees voorzichtig met het openen van bestanden die aan een e-mail zijn gehecht. In deze attachments kunnen virussen zitten, die je computer kapot kunnen maken. Wees extra voorzichtig als je de afzender van de e-mail niet kent! Niet openen dus!
- Als je iets ziet, dat je naar vindt, klik het dan weg. Je hoeft er toch verder niet naar te kijken?
- Meld vervelende sites bij de volgende meldpunten:
meldpunt.nl (als je iets ziet op internet wat discriminerend is)
meldpunt.org (als je kinderporno tegenkomt, bijvoorbeeld in spam).
- Ga zelf niet schelden via mail of chat. Woorden komen harder aan als je ze leest en je kunt niet zien hoe de ander reageert.

5.4. **Tips voor kinderen in het geval dat je digitaal gepest wordt**

- Log uit of blokkeer de persoon die vervelend tegen je doet.
- Negeer pestmails. Antwoord niet. Terug pesten is af te raden.
- Maak een printje van de conversatie, mail of 'rare site' en vraag om hulp bij je ouders of docent.
- Praat erover met vrienden, ouders of je leerkracht.
- Voel je niet schuldig als er iets vervelends gebeurt. Het is niet jouw schuld en je hebt het niet zelf uitgelokt.

5.5. **Tips voor ouders**

- Laat een kind nooit alleen met een computer, zorg dat je jouw kind kunt zien als het achter de computer zit.
- Praat geregeld met kinderen over wat ze online doen en met wie ze praten en toon interesse als je kind iets wil vertellen of laten zien.
- Surf regelmatig samen met je kind. Neem de tijd om te zien wat jouw kind op internet doet, wat zijn of haar interesses zijn en leer zelf ook werken met de programma's die je kind gebruikt.
Maak duidelijke afspraken met het kind over het internetgebruik: bv. zoals de tijd die online wordt doorgebracht (hiervoor kunnen ook de bovenstaande tips voor kinderen gebruikt worden).
- Help uw kind een nickname of e-mailadres te kiezen waaruit geen persoonlijke informatie kan worden afgeleid. Voorkom vooral suggestieve namen zoals 'lovelygirl'.
- Instrueer kinderen om geen persoonlijke gegevens aan onbekenden te geven (adres, telefoonnummer, bankrekeningnummer, etc.).
- Maak uw kind duidelijk dat de virtuele wereld een schijnwereld is. Wat gepresenteerd wordt als realiteit kan een verzinsel zijn.
- Bij jonge kinderen is het nuttig om af en toe de 'historie' van de browser te bekijken. Hier kunt u zien waar ze geweest zijn. Instrueer tieners dat de historie niet gewist mag worden.
- Zorg dat er een goede virusscanner op uw pc staat en ververs regelmatig de bijbehorende database van bekende virussen. Vraag uw kinderen het aan u te melden wanneer de pc 'raar' doet.

5.6. **Tips voor leerkrachten**

- Neem digitaal pesten serieus!
- Praat met de leerlingen over de leuke en de minder leuke kanten van internet. Bespreek ook, wat leerlingen kunnen doen om pesten te voorkomen, of te stoppen (zie tips voor kinderen).
- Eventueel kunt u met uw leerlingen een internetprotocol opstellen waarin staat beschreven wat uw leerlingen wel en niet mogen doen op internet (op school).
- De school zorgt ervoor dat MSN en andere toepassingen die niet direct het onderwijs dienen, niet toegankelijk zijn op de computers van de school.

Eventueel :

6. **Het sociogram**

Om de sociale verbindingen in een klas in kaart te brengen, werken wij met een systeem dat sociogrammen maakt vanuit een viertal vragen. Dit systeem heet Sociogram! Hierdoor ben je als leerkracht op de hoogte van kinderen die buiten de groep vallen of er buiten dreigen te vallen. Het is dan ook aan te raden om dit sociogram meerdere keren per jaar af te nemen.

Een sociogram maakt het mogelijk sociale verbindingen en relaties, die in een groep of klas spelen, zichtbaar te maken. Heldere rapportages geven de aantrekking en afstoting tussen de kinderen in de klas weer.

Wie zijn populair in de groep, wie vallen buiten de groep? Een sociogram geeft inzicht in de groepsstructuur van een klas op grond van gerichte vragen. Het systeem tekent zelf het sociogram. Er komt geen handwerk meer aan te pas!

Het resultaat is een overzichtelijk beeld van de relaties en interacties in de klas. Op basis van de weergegeven patronen kan de leraar of groepsleider de groepsdynamiek beïnvloeden en over langere tijd zien of de invloed heeft gewerkt.

6.1. Gebruiksaanwijzing digitaal sociogram.

- Als leerkracht maak je een account aan bij www.sociogram.nl . Je krijgt dan een eigen wachtwoord toegestuurd op je e-mail.
- Als je de groep voor de eerste keer aanmeldt, dien je een nieuwe klas aan te maken. Klik dus op: Maak een nieuwe klas aan. Vul hier de namen en het geslacht van alle kinderen in.
- Als je klas compleet is ingebracht, klik je op de knop: Hoofdmenu
- Daar klik je op: Maak nieuwe test aan. Het enige wat je hoeft te doen, is de test een naam te geven. En klik dan op: Opslaan.
- Vervolgens kom je weer terug in het hoofdmenu en klik je op: Test afnemen. Je kunt dan aanklikken welke test je wilt afnemen.
- Nu komt het gedeelte dat de kinderen zelfstandig kunnen invullen. Ze krijgen namelijk ieder 4 vragen. Twee over spelen en twee over werken. Na iedere vragenlijst klikt het kind op: Opslaan.
- Belangrijk: Zet kinderen buiten de groep en apart als ze deze test invullen, zo krijg je de eerlijkste resultaten!!
- Nu alles is ingevuld en opgeslagen ga je weer terug naar www.sociogram.nl
- Je moet je opnieuw aanmelden. Je klikt dan op: Bekijk testresultaten
- Dan klik je op: Analyseer spelen of Analyseer werken.
- Hierna krijg je de resultaten te zien in geschreven vorm. Ook staat er onderaan: Teken het sociogram. Als je hierop klikt krijg je alles in tabelvorm te zien.